Број 184. У Новом Саду, у петак 24. августа (6. септембра) 1912. Година XLVII.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 К 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 К 25 п. за четврт године 9 К 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 кр., на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т. Чавића — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија у Лауша Кошута (главној) улици број 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрација »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот

Чек-конто 12008.

Откуд нас лед бије?

Као што је љубав за народ свој и отаџбину своју имала своје јунаке, који су се из друштва човечанског издвајали, да крвљу и животом својим послуже идеји тој, а и браћи својој, тако је и Хришћанство у напону своме створило своје јунаке.

У касније време Хришћанства издвојише се поједини заточници хришћанске науке из друштва људског, и хотевши да несметано послуже тој идеји, одрекоше се родбине и породице своје, одрекоше се блага земаљскога, бацише под ноге части и сласти земаљске, те се обукоше у црну ризу, па скромно и погнуте главе и празних џепова, с чистим срцем препуним љубави и хришћанске милости, пођоше по свету, да послуже слабима.

Основа се ред калуђера.

Ово пожртвовање и истинска служба тих трудбеника освоји наскоро свет хришћански.

По примеру других народа, основа се и подиже ред калуђерски и у српском народу.

Свети Сава са оцем и браћом својом прописа им правила, и подиже прва светилишта за српски народ, подиже прве српске манастире и предаде их српским калуђерима.

Ове оснивателе Хришћанства код нас и касније истинске служителе Богу и народу, за велике им заслуге и подвиге, прогласи народ за светитеље своје.

У свију хришћанских народа, као и у српском народу, изазваше ове несебичне, а пуне љубави и пожртвовања жртве рода људског, искрено дивљење и потпуно поверење, те сви, почев од краљева до најнижих слојева, почеше им из благодарности враћати љубав за љубав.

Створише се небројене закладе, нагомила се силно благо из прошлога хришћанскога света и поверише га на руковање овим несебичним апостолима љубави и правде, да ништа не задржавајући за себе деле, осим дела милости душевне и дела милости телесне, како би се многа људска беда уклонила.

Државе приклонише главе пред овом силном жртвом спаситељевих проповедника. Светлила је љубав њихова, те их тако виђене, с пуним поверењем, дигоше народи на највиђенија места у држави.

Али и ту је сада ђаво умешао прсте своје.

Како је ово ђавољско семе, новац и власт пало у врт Божји, поче из њега ницати и бујно се развијати ђаволска наука.

Као што су божански апостоли неговали речи и дела Божја, учећи народе љубави и правди Божјој, да би усрећили род људски, тако сада у овај врт Божји посла ђаво своје ученике и апостоле, да му однегују и прошире бачено семе његово.

Похрлише себичњаци и мрачњаци у редове калуђерске, с пуним срцем ниских страсти и злобе, јарости гњева, огрезли у греху, под хришћанском одором скромних калуђера, увукоше се ови ђаволи ученици у Божју башту.

Дуго и дуго времена требало је народима, док су стали на реп овом вештом и подмуклом ђаволу.

Неки у гњеву почупаше и разорише цео тај врт, многе и многе пак и данас стеже и гуши та ђаволска шапа. Међу тим несретним народима је и наш српски народ, с богатим нашим калуђерским редом, који постаде непријатељ своме народу.

Још на Косову пољу, када се цареви отимаху о царство код Самодреже цркве, видећи скору потпуну пропаст царства и слободе српске, викнуо је анђео господњи Краљевићу Марку: „Бјеж у цркву Краљевићу Марко!“ Показао је анђео господњи српском народу једино место, где се има склонити, ако се мисли одржати и као народ опстати.

Српски је народ схватио значај ове поруке.

Живот и имање своје радо је народ свагда жртвовао за цркву своју!

Све је напуштао, па и отаџбину своју, али цркву своју носио је свагда са собом у срцу своме.

Борећи се свуда и за свакога, стицао је и напуштао разне политичке повластице, само у цркву и њезину управу, није пуштао нигда никога

Зато му је црква његова свагда бранилица и заштитница била.

И ту своју бранилицу и заштитницу народну, коју је народ свагда и од свакога бранио и одбранио, ту једину још сачувану кућицу, слободицу своју, чија врата, попрскана крвљу Божјег анђела, одолеше многим подмуклим сплеткама и подвалама, о која се силни мачи поломише, потегоше сада њени чувари, пастири и архипастири наши да упропасте.

Оно што вековима силници не смедоше учинити, понудише се сада наши скромни калуђери, заслепљени земаљским благом, да учине.

Порушише ограде, отворише широм света врата цркве своје, порушише автономију и повластице цркве своје, хвалећи се успесима својим.

Погнуше главе и ставише и себе и цркву своју под туторство, само да би се награбили што више блага земаљскога, саможивци, да би се што више науживали земаљских сласти!

По завету своме, кога пред Богом учинише, одрекли су се родбине, жене и деце своје, одрекли су се једне жене, да тајно и јавно, уживају њих стотину! Одрекли су се блага земаљскога, а напустише народ свој и уништише његову автономију, тражећи спахилуке! Одрекоше се сласти и власти земаљских, а да их што више себи приграбе поделили су права народа свога са угарском владом!

Зар они да буду пастири наши и да нам светле?

Зар садашњи архипастир, који је при

ПОДЛИСТАК.

Гробарима српске автономије.

О, куд сте нагли гаврани црни, —
Куд ћете с добром народа свог?
Једини његов ослон рушите,
Стићће вас клетве — види вас Бог!

Ох оче, оче — о благо Теби —
Што Тебе крије ледени кам,
Јер Ти би своју мантију здер'о —
Да не понесеш на себи срам . . . .

И ви још увек можете касти:
„Дајемо вашим душама спас“;
А тако подло — тако бесрамно —
Продали народ — продали нас! . . .

А кад вам туђин затвори школе,
Једини вашег народа спас,
Тад ће ваш народ издахнут здвојно —
У смртној борби проклеће вас . . . .

Дедови ваши крвљу су својом
Бранили права, школу — и дом, —
А ви сте смртну ужегли свећу
Са својом руком народу свом...

Клеће вас деца народа вашег,
Кад буду робље духом и телом,
И згражаће се с болом у души —
Над овим вашим црним неделом.

14 јулија 1912.

Српкиња с Папука.

НЕДЕЉНЕ КЊИЖИЦЕ.

Преводи *Петар Весин*, свештеник у Дунасечују.

XXXV.

Оспице.

Оспице или црвене богиње су дечја прелазна болест, коју деца добивају највише од 1—8 године. Док је дете на сиси као и кад одрасте врло ретко је добије.

Први знаци оспица једва се разликују од обичне прехладе, слабог кашља. Болесник се првих дана тужи да му је рђаво, мало је у грозници, кихавици, много кише и суво кашље, очи му сузе, шта више из јутра се улепе. Већ кад се ти прости знаци појаве, ваља нам знати, шта да чинимо. Прво треба болесно дете држати код куће, а осталу децу треба одстранити, дати их каквом рођаку или познанику, где нема мале деце и одмах се обратити лекару. Ова предохрана је особито с јесени и у пола пролећа потребна, када се оспице обично као зараза шире.

Прве дакле по изгледу невине знаке треба озбиљно схватити, јер иза њих таки избије зло. Тело дечије постаје врело, по њему искоче црвене као пчијодина главица ситне бобуљице, и то прво по лицу, одande се рашире за дан два по врату и прсима, по леђи и трбуху, по рукама и ногама. Кашљање бива све теже, кихавица све јача, очи поцрвене, а око њих се надму колутови. Малом болеснику тада већ смета светлост и он тражи, да је избегне.

Трећи или најкашње пети дан од избијања, врућина попушта, бубуљице избледе, кашљање пак још траје, на кожи се показује љуштење, перутање. За четрнаест дана дете у највише случајева потпуно оздрави.

Оспице су према томе доста блага болест. Догађа се ипак, да од сто оспичавих болесника пет или шест не издржи, него са оспицама се удружи запаљење плућа, дифтиритис, или друга каква тешка болест, која проузрочи смрт дечју. Таке опасности се понајвише тамо догађају, где не зову одмах лекара, који увек зна веће зло спречити. Зато и у најлакшем случају безусловно се ваља обратити лекару.

Код лечења оспичавих болесника врло је важна нега. Покривач малога болесника нека је лак, соба да није врло топла. Ако је болесник у великој грозници — што са болешћу иде — за храну му подајмо млако млеко, које смо пре добро узаврели. Против велике ватре понекад лекар пропише облоге. Многа мати пак не сме да меће облоге, јер доста погрешно — мисли, да ће обл зи болест унутра стерати. Тога се не треба бојати, него послушно извршивати, што лекар нареди.

На неким местима је обичај, да поред болесног детета метну здраву децу. И то тумаче, да је боље нека одмах добију сви болест и нека наједанпут прекуже. То је врло погрешан, рђав обичај. Здраво дете није слободно метнути близу болесног. Јер у истој породици нису сва деца једнако јака. Док једно дете издржи оспице, друго може у њима пропасти. Баш зато ваља

устоличењу своме за патријарха, јавно се пред народом и олтаром Божјим заверио, да ништа о народу и цркви његовој неће чинити без договора и споразума с народом својим, да остане и надаље, после овога чуда и покора што учини с браћом својом у Христу, наш врховни црквени поглавица?! Не и по сто пута не, јер је изиграо потпуно наше поверење.

Па нашто су онда они у опште на свету, шта ће овде они, чије издржавање годишње најмање два милиона круна стаје?! Нека светле онима, који су их поставили и који их издржавају. Нама таки светилници не требају. Не требају нам таки пастири, који би само да стрижу, а не пасу стадо своје, који не само да не полажу душу своју за овце, него само на глас да ће можда вук наићи, отварају склоништа невиних овчица својих и бегају. Те садашње назови-пастире, народ ће из срца свога ишчупати и свим законом дозвољеним средствима ће настојати, да цркву своју и образ свој, светле пред светом очува.

Да. Српски народ не може имати љубави према пастирима, који не трпе законити уплив свога народа у народноцрквеној автономији, а пристају, да угарска влада постане неограничен господар у њој. Не може да им указује поштовање, јер су у свему зависни од владе и само њој угађају, а у своме рођеном народу, пастви својој, виде душманина свог, па стога српски народ лед бије одонуд, откуд би требало сунце да га грије.

Нови Сад, 24. августа.

Мунгови против српских школа. Откако су се у новосадској варошкој кући зацарили мунгови са жалосним српским подрепашима, српске су школе у Новоме Саду у сталној опасности. Бајаги хоће мунгови да смање терете грађанству, па непрестано би хтели да укину издржавање вероисповедним школама Покушали су већ били, да новосадске школе претворе у државне, али иако су наишли на отпор, ту мисао нису напустили. Како је сад на дневном реду састављање варошког предрачуна за 1913. годину, мунгови су и опет показали своју пакост. Овдашњи мунговски лист хвали се, да су саставили предрачун тако, да ће варошки прирез бити са $1^1/_2$ до 2 процента мањи. Због тога мунговски лист хвали магистрат, који је умео да пронађе начин, да се искрчи 1300 јутара варошке шуме и тако је повећао варошке приходе. Али мунгови нису хтели да штеде нигде, па и поред јако повећаног прихода од искрчене шуме једва ће варошки прирез бити са $1^1/_2$ до 2 процента мањи. Али ни толико га не би смањили, да није магистрат закинуо од издржавања српских школа близу 5000 круна.

У смислу закона варош издржава све овдашње вероисповедне школе. Варошки магистрат уврстио је у предрачун за 1913. г. све потребе овдашњих вероисповедних школа, само је брисао потребну своту за издржавање српске школе у Салајци и од плате учитеља Милана Ћосића близу 1000 круна. Неке вероисповести добијају и више, него што би им припадало према броју душа, а Србима се неће да подмире све потребе основних школа. То је очита неправда и незаконитост. По закону не може се једној вероисповести одузети припомоћ док се другима даје, нити може политичка општина престати да издржава вероисповедну школу, док не отвори општинску. Српска школа у Салајци потребна је, па је варош мора издржавати или сама отворити тамо школу. Смешан је пак изговор гледе учитеља Ћосића! Веле, варош ће му давати квинквенале само од онога доба, откад служи у Новоме Саду, док је дала све квинквенале другим учитељима, који су после њега дошли у Нови Сад, па је чак уврстила у предрачун квинквенал једном учитељу, који је тек сада дошао и још му није признато право на квинквенал.

Шта је то, мунговска господо? Зар више не важе закони него ћефови? Зашто да се подмирују потребе свих вероисповедних школа — само не потребе српских школа? Па и поред свега тога жалосни подрепаши помажу мунговску владавину и сва њена насиља.

Политички преглед.

Метеж у Турској.

Турска је влада известила Ибрахима пашу, који је водио преговоре и склопио мир са Арнаутима, да у главном усваја свих 14 арнаутских захтева, са неким мањим изменама. Гледе захтева о постављању нових чиновника који знају арбанашки, влада тражи, да јој се поднесе списак оних чиновничких места, на која Арнаути желе да дођу таки чиновници. Влада је вољна, да гимназије у Скопљу, Битољу, Скадру и Јанини претвори у велике школе. У главним местима оних санџака и каза, у којима има до 300 хиљада душа, подићиће се нове гимназије. Број вероучевних завода ће се повећати. Турско министарство просвете стараће се за покриће трошкова и издржавање школа. Гледе захтева о изградњи друмова и железничких пруга, влада оставља Арнаутима, да означе који се послови имају ускоро отпочети. Влада оставља сабору, да тражи, да се чланови Хаки пашине и Сајид пашине владе ставе под оптужбу. Влада одбија захтев, да Арнаути војници служе само у траженим крајевима, јер би уважење тога захтева шкодило угледу султанову и интересу државе. Ибрахим паша је саопћио арнаутским главарима ту одлуку, али ће се овим њом тешко задобити. То сведочи и оснивање „одбора за благостање“ у Митровици. Арнаути нису добили од владе самоуправу, те је заводе сами. — Нису се умирила још ни арнаутска племена у беранској нахији. Они су доставили своје захтеве Џавид паши. Траже равноправност у уживању политичких и грађанских права; отштету за разорене им цркве, домове и имања; поново подизање Ђурђевског манастира; именовање одбора од три лица, који ће установити новчану отштету; смењивање оних турских официра, који су изазивали сукобе; траже најзад, да се за чиновнике именују само берански грађани и траже помиловање политичких криваца. Иако је Џавид паша обећао, да ће ти захтеви им по свој прилици бити уважени, мир још није настао. — На грчкој граници трају још увек сукоби, услед којих је јако узрујано грчко пограничко становништво. — „Танин“ дознаје, да су бугарске чете разориле на граници све мостове. Турска је влада наредила, да се предузму најстрожије мере — Велика узрујаност влада и међу Јерменима због курдског напада у ванској кази. Јерменска револуционарна странка је одлучила, да ће се латити оружја, ако турска влада одлучно не наступи против криваца. Очекује се, да ће Јермени ових дана приредити велике демонстрације у Цариграду.

Триполитански рат.

У Паризу знају, да у Швајцарској у име талијанске владе преговарају Фусинато, Бертолини и Волпи, а у име турске владе Нави и Фаредин. О току преговора талијански изасланици извештавају само краља, министре Болитија и Сан Јулијаја, а посвећен је у преговоре и талијански посланик у Паризу, Титони. Турски изасланици шаљу извештаје великом везиру, који те извештаје саопћава само Камил паши и министрима Норадунгијану и Решиду, а зна за преговоре и турски посланик у Паризу, Рифат паша, но који је, како јављају из Париза, незадовољан са преговорима, те је поднео оставку. Одмах на почетку преговор ма изјавили су талијански изасланици, да о повлачењу декрета о анексији Триполиса и Киренајке не може бити ни речи и турски су изасланици пристали на то већ и самим тим чином што се упустили у преговоре. Изасланици сада траже такав облик за уговор о миру, да се у уговор и не спомене декрет о анексији. Преговори теку повољно и сви су изгледи, да ће ускоро доћи до потпуна споразума. Наћи ће се така формула, по којој Турска не уступа Триполис и Киренајку, а Италија не враћа те покрајине. Преговори се воде још и о томе, да талијански и турски финансијери оснују банку, која ће провести откуп Триполиса и Киринајке. — Генерал Канева, главни заповедник талијанској војсци у Триполитанији, налази се у Риму и сваки дан се саветује са талијанским војним министром. Чује се, да је одлучено, да се ускоро отпочну ратне операције у унутрашњости Триполиса и Киренајке. Генерал-штаб је одредио опће продирање, јер хоће да увере Арапе, да их Турска не напушта из зле намере и ради своје удобности, него да је приморана да склапа мир, те да тако ни њима, Арапима, не остаје друго, но да положе оружје. — Солунски трговачки кругови настојавају, да успоставе старе везе са талијанским пијацама. Од неколико дана се у великом броју враћају Талијани, који су маја месеца прогнани, а турске им власти не чине никакве сметње. — Нидат Селим беј, бивши управник турски на острву Калимносу, кога су Талијани заробили при заузећу острва, пуштен је на слободу и отпутовао је већ у Цариград.

Допис.

Нова Градишка. (*Из наше црквене опћине*) Пре 2 године купила је наша црквена опћина две куће на најпрометнијем мјесту. У једној је била биртија, а у другој кавана. Било их је, који су све подузимали, да до тога не дође, но хвала буди Николи Фусару, који је црквеној опћини дао зајам од 60 000 круна, ипак је дошло до тога. Али ти незадовољници одмах су у почетку спремали се, како ће удесити да омету тај рад и да постигну свој циљ. Јавном дражбом су изнајмљене обе куће и уз добру најамнину, и то је пекло незадовољнике и одмах су употребили смицалицу, која ће им послужити као добро средство. Пустише једнога од закупника у кућу, а да је према дражбеним условима положио половицу годишње закупнине — као јамчевину — а не направише ни уговора с њиме; шта више, вели се, да ни сада одобреног уговора нема. У почетку је тај закупник плаћао станарину тачно, но кад је тражио, да му црк. опћина нешто на кући оправи — а ова то не хтједе, јер јој закупник баш није по ћефу — престаде он плаћати најамнину. Онда је наш црквени одбор сазвао сједницу и закључио, да се обе куће продаду јавном дражбом — *зато, што један закупник неће да плаћа најамнину.* Јел' те, да је чудан закључак! Продати кућу, што станар не плаћа станарине....?! Други би отказао таковоме станару и изнајмио кућу другоме. Мора се промјенити власник, само да се скине укњижба са осталих некретнина, на које је Никола Фусар укњижен, јер *треба подићи велики зајам, да се узмогне зидати палача на пијаци, да се убава Нова Градишка пољепша.* Наше автономне области, дакако, све то одобравају и не пазе, да ће тим оштетити нашу црквену опћину. Та данас сваки напредан настоји, да што згодно купи, а наша управа продаје и оно што је најзгодније. Па може ли бити што згодније но купити две овакове куће уз овако повољне увјете. Зајам је према данашњим новчаним приликама доста повољан — са 6% камата; најамнина сасма добра, а у будуће би била и боља, па би се с временом те куће уз што доброг газдинства исплатиле без икаква доприноса нашег. Кад се у обзир узме још и то, да је Никола Фусар рекао пред 2 свје-

---

нам пазити, да болест никако не пређе на друге.

Треба се бранити од ове болести. Треба издржати прописане законске одредбе, које не само спречавају ширење болести, него и повраћање. По законским прописима треба одмах на врата прибити црвену цедуљу, да други не иду болеснику. Ко се оспичавог детета дотиче, нека не иде међу другу децу. Деца, која станују у једном стану са оспичавим дететом, нека не иду у школу ни у оводу.

Оспичавог болесника није слободно носити на фијакеру, трамвају, железници или лађи, ни у опће на каквом опћем подвозу. Ако болесника треба однети од куће, онда у варошима и већим опћинама лекар одреди, да се болесник носи на опћинским болесничким колима.

Одело, које је било у болесничкој соби, није слободно чистити, лупати, ветрити, где други иду, или где друго одело виси. Није слободно крпу, с којом се брисала прашина у болесничкој соби, кроз прозор истресати. Није слободно из собе ђубре, међу остало ђубре бацити, већ се мора спалити. Није слободно болеснички бели прљав веш, са другим вешом смешати. Већ обашка треба све болесничко рубље два сахата у цеђу кувати. Ако власт још дезинфицирање изврши, учинило се све што треба.

дока: *„док сам ја жив нек ми црквена опћина плаћа тих 6%, а после моје смрти и тако ћу оставити то црквеној опћини“*, онда је наша опћина учинила смртан гријех не поштујући ни овакав разлог Да, ал нашој управи је дуго чекати, требао је госп. Никола Фусар одмах то учинити, да се управа прослави употребом тог новца!

И била је расписана дражба. Увјети дражбени управо грозни, само да заведу скупштину, да и она пристане на продају. Досталац може бити само *Србин, православне вјере* (бојали се да не би и г. Н. Фусар дражбовао) а ни после не може никада прећи у несрпске руке Тим су још хтјели, да од дражбе одбију иновјерце. Лијепа тенденција, кад би тако било. Ал тим се је хтјело осигурати тада већ те куће двојици наших људи До ђе дан дражбе. Одбор на окупу; као лицитанти пријавили се *Ј. К* са *К Ш* те Никола Предојевић са својим братом. Дражба отпочела Исклична је цијена 64000 круна. Кад прва двојица видјеше, да се Н. Предојевић са братом не шали, него хоће збиља да лицитирају — узнемирише се и почеше се с њиме договарати, што је све предсједник Пауковић дозвољавао. После дуљег преговарања — удаљи се К. Ш. и оде до Српског Кредитног завода. Предсједник чека. Потраја то доста дуго, оде и Ј. К. Баш пред црквом састаде се са К. Ш. Оба бијаху узрујани Ваљда К. Ш. није успио у кредитном заводу. Преко пута јави се трговац г. Е. В. и запита: „Јово, требали новаца?“ — нашто Јово климну главом у знак одобравања. Брзим кораком одоше у стан Е. В. и Јово се весео поврати у школу, гдје је дражба обдржавана. (Новац овај није требао за кауцију, јер су зато положили уложне књижице). Одмах је позвао Николу Предојевића у собу учитељеву, *гдје су свршили свој посао*, повратили се у школу, гђе је Никола Предојевић кратко по томе изјавио, да одустаје од дражбе, — нашто је предсједник закључио дражбу са резултатом од 64.150 круна. За вријеме те процедуре ражљутио се је потпредсједник Ђуро Ковачевић млађи и рекао: Зашто се то отеже толико и договара, ту се ради о *„шабу“*, а то не смије бити! Предсједник М. Пауковић рече му, та они се смију договарати. — Посљедица тога је била, да већина одборника није хтјела потписати дражбеног записника. Мислило се је, да ће се сад догодити Бог зна што, јер су некоји одборници пријетили утоком и приговарали су јавно томе поступку предсједникову. Но од тога не би ништа. Предсједник сазове одборску сједницу — промјене дражбене услове у толико, да дражбовати може ко хоће, без обзира на вјеру и одреде поновну дражбу, *али ју не огласише у новинама као што је био ред.* И то је било с рачуном. Хтио је предсједник, да осигура своме братићу Ј. К. једну од тих кућа. Одржаше и другу дражбу и како се је унапред могло знати, тој није нико други приступио, јер није знао за њу, осим прваше двојице купаца Ј. К. и К Ш Они су изјавили, да остају код прве своје понуде наиме *64.150* круна — и дражба бје готова. Сад је и одбор потписао дражбени записник, ма да на дражби није ни филир постигнут више него први пута. *На 64.000 круна искличне цијене — постиђи само 150 круна вишка*, то се не догађа свагђе, већ само тамо, гђе се овако вјешто зна удесити, као што је Пауковић удесио. Уз то је он умирио и одбор, **скупштину није ни питао, да ли одобрава тај успјех.**

Јавно се говори, да је Н. Предојевић добио 2000 круна „шаба“ и зато је одустао од прве дражбе. Предсједник је зато знао, јер је то потпредсједник јавно код дражбе рекао и мјесто да је то констатовао и ону двојицу одбио од даљне дражбе, тим више, што су они скупштинари, па би се морали бринути за бољитак црквене опћине, он се још и сам брине за корист њихову, а не за корист црквене опћине. Он шаље повјерљива човјека Н. Фусару и моли га, да оних К 60.000 — што их је дао црквеној опћини у зајам — остави овој двојици уз исте увјете (што свај наравно одбија, јер кад те куће не вриједе цијелој црквеној опћини тих новаца, онда још мање вриједе двојици људи и кад црквена опћина није их могла задржати, неће их моћи ни њих двојица). Овдје је оштећена црквена опћина, ако не за више, а оно бар за оно 2000 круна, што их је — како се говори — добио Н. Предојевић Толико би се бар на дражби више постићи дало. Али боље је да добије ма ко, него црквена опћина, јер се је морало доказати онима у Пакрацу, да би црквена опћина имала штете са тим кућама. Ако је то истина, да те куће не вриједе за црквену опћину ни оних 60.000 круна, гдје је ту онда човјекољубље у нашега предсједника и одбора (а да за родољубље и не питамо), кад хоће да двојици парохијана Срба натоваре нешто, што ће их материјално убити? Они у Пакрацу су на све упозорени, јер су тројица скупштинара поднели против те продаје уток, али је епархијски административни одбор којекаквим смицалицама тај уток омаловажио и узео као да су они одустали од утока, те ту продају потврдио. Истом кад су они поново изјавили, да остају код свога утока и управили га саборском одбору *дошао је у Н. Градишку 4 августа изасланик нове епархијске конзисторије др. М. Марковић* са тим утоцима, али не да спроведе истрагу и да се освједочи о истинитости навода у утоку, него је дошао, да утврди, ко је писао уток и јесу ли она три скупштинара потписала или их је ко други потписао.

Кад је дознао, да сам ја уток написао, оспоравао им је, да су они уток потписали, но кад су му они поново утврдили, да јесу — односно, да је мене један овластио, да га потпишем, јер не зна писати — и кад се један морао пред њим потписивати, ипак је морао *„на жалост“* узети то до знања, јер њему није било до утока, него какако би могао мене обједити Њему и његовој конзистсторији није до тога што је написано, него ко је напаписао — па да му се осветити могу.

Госп. изасланиче нове конзисторије! *Зарг Вам није била дужност, да се освједочите из записисника главне скупштине од 15. марта 1912., која ј је закључила продају тих кућа, да није у тој скупштини било више од 20 скупштинара и одборникика (а ни ти сви нису могли гласовати), а зна се, д да наша црквена опћина има 18 одборника и 30 0 скупштинара, дакле 48, а за правоваљане закључке, особито за отуђење некретнина треба да је у у скупштини уз одбор (18) барем трећина скупштигинара (10). дакле њих 28? Зар нисте требали испитати, зашто није одбор потписао први дражбени з записник, што је са оних 2000 круна,* што их је је наводно добио од купаца Ј. К. и К. Ш *у име ге шаба Никола Предојевић? Зашто је одржана друга га дражба, зашто су промјењени дражбени услови и и зашто друга дражба није у новинама објављена?* Зар и ви толико марите за интерес црквенене опћине, да вам је стало до тога, да те куће ie чим прије дођу у посјед нових власника, па ма и и незаконито? Зар сте збиља дошли само зато у Ју Нову Градишку, да дознате ко је уток писао, и да да наговорите она три скупштинара, да одустанану од даљих приговора? То сте и постигли, али какаквим средствима?! Чак сте и Стењевац у помоћ ј дозивали! Није другачије поступао ни Пауковивић са скупштинаром *Б. Војшићем*, кад је у скупшштини најавио уток против продаје тих кућа. Позвзвао га је себи, те му запретио, да ће га истерати и из црквено опћинског дућана, ако не одустане од у утока. То би за Војшића са његова 4 синчића н нејака била пропаст и он мораде дати *писмено очичитовање*, да од утока одустаје. Ето тако се ради! *А* А зар не би било боље, да сте испитали горње ч чиње нице, па уз то још и друге, ради којих се се приговара и пискара? Зар се нисте могли освјеједочити, како је садањи предсједник Пауковић у у скупштину изабран, а да у бирачкој листи био о није, колико има још скупштинара, који нису у би бирачкој листи, јер ни филира парохијала не плаћају, колико их је кажњено ради краће?

Износим ово нека се види, како наша упуправа ради на корист црквене опћине.

Тошо Лазић.

Вести из места и са странне.

Споменик Милице Српкиње.

У прошлу недељу приредила је Српска женска добротвотворна задруга Иришкиња излет у Раваницу, да окити споменик Милице Стојаддиновићеве Српкиње, који је довршен Том приликом је споменик фотографисан (сам — и окружевн излетницима) чију слику ће донети овогодишњи календар „Жена“. Споменик је преко очекивања леп, те ће, када га види овај господин из Београда, који је у овоме листу пребацио нашој женској задрузи немар — и ако она не беше кривва — што није до Видовдана довршен, зацело се престати срдити. На постаменту је леп бео камен, 2 метра висок, донешен из Србије, са каменсолома близу Пирота. На њему је исклесана лира, и више које је надпис: *„Милици Српкињи — Српкиње“*. На томе камену је утврђено Миличино попрсје од бронзе. Споменик је подигнут на брегу те се са свих страна види, а окруживаће га леп перривој, који отац Сергије брижно засађује. Отац Серргије, увек љубезан и гостољубив, необавештен о овоме излету, лепо и усрдно је све излетнике угоостио. У лепој природи под дрвећем, добру ужину силно је зачинио својом познатом — чувеном шалом и љубазношћу, те ће нам свима овај излет у милој успомени остати.

Скуп на Поповцу код Бана.

Пишу нам из Бана у Барањи: Ево навршује се година дана, како је на Поповцу подигнута црква, која је на Малу Госпојину освећена. Ту су се наши стари скупили код љековитог извора. То је свето мјесто од памтивијека, али је наш стари парох Шандор Ђосић то мјесто био занемарио. Али наш млађи свијет учинио је у споразуму са нашим парохом, да се ту служба служи сваке младе недјеље. На овај извор долазе не само Срби него и многи иноверци. Прије двије недјеље пошли су на извор Поповац многи римокатолици, преко 250 душа. Овдашњи римокатолички капелан изишао је на пут и одвраћао их је, да не иду на Поповац, јер је тамо православна црква, па је неке и одвратио. Из Бездана је један Мађар, по имену Ференц Бошњак, поклонио цркви на Поповцу лијепо кандило, јер му се дијете излијечило. Ми смо се пак удружили и купили украј цркве један шљивик од 1450 квадр. хвати од апотекара Владе Радака за 2320 круна, да кад народ дође, има гдје да се одмори. Јављамо Србима, да ће се у очи Мале Госпојине служити бденије, а на сам празник служба Божја на Поповцу. Јавили су нам из Сријема и других крајева, да ће доћи на славу нашу о Малој Госпојини.

Саблазан при богослужењу.

Пишу нам из Шандора: И ове је године одржана слава на водици, али није никад као сад. Водица нам је поред Шандора, у једном долићку. Ту се искупи силан народ на славу у очи Вел. Госпојине: из Шандора, Суботице и из оближњих села српских. Многи се купе највише због банчења, јер ту буде пет-шест бирташа са шатрама. Тако је и ове године било. Око четири сата после подне изишао је парох из Шандора, да одржи вечерње и за време богослужења народ се искупи око водице да одстоји вечерње, па је за то време мир свуда и на водици и под шатрама. Али ове године било је сасвим друкчије. Парох Милош Пилић служи вечерње, а под шатром тако свирају свирци да се ни богослужење није чуло, због чега су многи протестовали, а наш парох Милош Пилић, ни абера нема да забрани да за време богослужења није слободно свирати, а то би му дужност налагала. Али да је са његових неколико пришипетља црквену општину требало тужити, и против светосавског дома уток уложити, то ба наш парох за цело учинио.

Српска беседа у Великом Сентмиклушу.

Пишу нам из Великог Сентмиклуша: О Великој Госпојини одржана је код нас беседа с игранком. Гостовало је велико-кикиндско певачко друштво „Гусле“, које је испунило цео програм. Друштво располаже особитим гласовима, а уметничко певање очарало је сву публику без разлике вере и народности. То је потребно било овде, где је шака Срба према осталом живљу. Како мешовити тако и мушки збор морали су неке песме поновити, а неке допевати, јер је то публика захтевала уз буран пљесак. Програм се састојао из 8 одабраних тачака. За време одмора здравио је друштву Стеван Нађвински у име црквене општине, истакнувши важност просветне мисије, коју врши друштво „Гусле“. Захвалио му је, што се одазвало свесрдно и дошло да шири српску песму и да покаже, да „Срб још живи крај свих зала“. На ову здравицу одговорио је председник друштва „Гусле“, др. Васа Јакшић, коме је посебно још наздравио Стеван Нађвински. Друштво је на све здравице громогласно отпевало „Многаја љета“ и више пригодних песама и раздрагало публику. Беседа је била врло добро посећена, па је постигнут потпун моралан и материјалан успех. Срби Сентмиклушани заједно са иноверијом дуго ће спомињати ову забаву и са захвалношћу сећаће се друштва „Гусле“, које је одричући се сваке награде уз своју материјалну жртву потпомогло приређивање ове беседе, те је учинило сјајном и лепом успоменом у Вел. Сентмиклушу.

Не дајте деци жигице!

У Старој Паланци је био велики пожар, који је проузроковао 6 годишњи унук Стевана Влајкова. Док је старац отишао у надницу, а унуче оставио у кући само без надзора, дете је некако нашло шибице и хтело да пече кукуруз, а да га не би нико видео, завукао се у свињац и запалио сламу. Како је била суша, пожар је захватио куће Стевана Влајкова, Пере Милошева и Лазара Влајкова, па им је изгорело све заједно са целом опремом. Штета износи 7 до 8000 круна. Изгореле куће нису биле осигуране против ватре, а пострадали су сиромашни надничари.

Време.

По извештају будимпештанске метеоролошке станице очекује се променљиво и хладно време, местимице киша.

Брзојави „Застави“.

Стигли 24. августа.

Андраши о политичком положају.

Будимпешта. Гроф Јулије Андраши изјавио је пред сарадником „Аз Ешта“, да се споразум не може постићи онако, како то мисли Тиса и Лукач, наиме по цену споразумне измене саборског пословника. Види се, да Лукач и Тиса хоће и даље да одрже положај створен 4. јуна и баш ради тога је положај без наде. Андраши држи, да ће опозиција морати тражити, да се уклони и Лукач, јер је Лукач омогућио данашњи режим. Резолуција збора у Генцу не може никако послужити полазном тачком склапању мира. Андраши не очекује решење заплету ни од нових избора Расплет мора бити у садањем сабору. Рекао је још, да је наредба Лукачева о распродавању листова скроз назадњачка.

Побуна у руској убојној мрнарици.

Лондон. Побуна међу мрнарима руске црноморске убојне мрнарице узима све јаче мере. Са више убојних бродова бомбардовали су севастопољска утврђења. Ова су одвратила паљбу. Један убојни брод је потопљен.

Несрећан случај.

Дева. Услед буре откинула се брзојавна жица, те је дошла у додир са жицама електричног осветлења. Убијена су два коња у коли. Кочијаш је хтео да отклони жицу, те је ухватио руком, па је више није могао да отпусти. Два човека покушала су да отргну кочијаша, па се нису могли ни они да отргну. Ослобођена су сва тројица тек онда, када је из централе прекинута електрична струја.

Свештенство у Србији о укидању автономије.

Београд. Скупштина свештенства краљевине Србије донела једногласну одлуку против укидања српске народне црквене автономије у земљама круне св. Стевана и позвала митрополита, да се заузме за угрожено православље.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

Нова модерна златарско сајџијска радња у Новом Саду.

Нови Сад добија врло елегантно и раскошно удешену златарско-сајџијску радњу. Шеф нове радње је **Коломан Регењи**, син Стевана Регењија, који је више година пробавио у истој струци код великих светских фирми у Паризу, Берлину, и т. д. Он је до сада био у пок. оца заједничкој старој фирми: Стевана Регењија из које је сад иступио, те првог септембра под својим именом **Коломан Регењи**, отвара нову радњу. — Ми смо имали прилике да видимо ових дана приспео елеганта памесандер намештај те судећи по тим предзнацима модерне радње, грађанство Новога Сада и околине може се само радовати што ће у својој средини имати богато сортирану првога реда златарску сајџијску радњу, какве се до сада само у светским варошима могле видети, те како ће иста одговарати свима захтевима сличних велико варошких и престоничких радњи — то се у будуће неће морати путовати у Беч или Пешту, — него ће се све од 1. септембра моћи исто тако, а још и боље и јефтиније добити у Новом Саду, код **Коломана Регењија**, у новосаграђеној згради католичке црквене општине, у Кошутовој улици број 32. 1407. 1—1

Трговина.

Нови Сад, 6. септембра 1912. године.

Пшеница прве каквоће 22 К 60 п. до — К — п
Пшеница нова 21 К — п. до — К — п.
Пшеница средња 20 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 21 К — п. до — К — п.
Наполица нова — К — п. до — К — п.
Јечам стари — К — п. до — К — п.
Зоб нова — К — п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 18 К — п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов — К — п. до — К —
Све од сто кила.

*

Повишење камате.

Из Берлина јављају, да је тамо камата све већа. На новчаној пијаци све је већа затегнутост, те уколико не престане до 7. септембра о. г., Немачка Банка ће повисити каматну стопу. Цена државним и другим папирима у Берлину пада, јер је поскупио новац, а и поред тога нема га доста. Због тога је на берлинској пијаци велико нерасположење и забринутост. Пошто пак није боље ни у Бечу и Будимпешти, *то се може очекивати повишење каматне стопе и код нас.* Неутешна је појава то!

Са берзе у Будимпешти.

Угарска златна рента К 107·90, крунска 4 %-на рента К 87·25, круна 3½ %-на рента К 76·25, растеретне обвезнице за земљу К 87, лутријски зајам из 1870. год. К 213, зајам за Тису и Сегедин К 152, деоница Аустроугарске Банке К 2135, српски лутријски зајам К 118, дукати К 11·39 наполеондори К 19·07, банке од 100 марака К 117·85, златник од 20 марака К 23·55, суверини К 24·06.

ЗА СВОЈУ ТРГОВИНУ

потребујем више

помоћника мануфактурне струке,

који сем српског језика немачки и мађарски говоре. Ступање одмах.

Миша Николић
Инђија (Срем)

1469 1—2

Ново отворена ћурчијска радња!!!

Долепотписани најучтивије јављам поштованој публици из места и околине, да сам отворио нову

ПОМОДНО ЋУРЧИЈСКУ РАДЊУ

у Ћурчијској ул. бр. 21. преко пута трговине Браће Миросављевића, „код два чобана“

Коју сам најбогатије снабдео са свима у ову струку спадајућим артикловима као: све врсте **ћуркова, палетоа, јакни од плиша и штофа,** нарочито велики избор **муфова, крагнова од астрагана,** и других модерних кожа, **мушких капута, путничких бунди, астраганских капа,** као и **ђакова за ноге** (Fussack.)

НАРУЏБИНЕ И СВЕ ОПРАВКЕ КОЈЕ У ОВУ СТРУКУ СПАДАЈУ ПРИМАМ И ИСПОРУЧУЈЕМ ПО НАЈУМЕРЕНИЈОЈ ЦЕНИ.

Као млад почетник најучтивије молим поштовану публику да ме у мом новом подузећу што обилније потпомогне, а ја ћу се трудити да у сваком погледу дато ми поверење оправдам.

Са особитим поштовањем: **МИТА ГРУЈИЋ, ћурчија**
1151 7—20 **у НОВОМ САДУ, код „белог Медведа“.**

Ново! **ФРАЦУСКИ ЉУБИЧИЦЕ КРЕМ!** Ново!

Само употребом Француске Љубичице Крема може се постићи лепо лице меко, чисто, бело као снег, за 2—3 дана добива се **најлепше лице** како младе **тако и старије.** Утамањује бубуљице, пеге и сву другу нечистоту, на лицу, потпуно нешкодљив може се и на дану употребљавати јер се одмах упије и не сија се и није нужно пудер употребљавати. — Једини произвођач **Милан Ивачковић** Лекарница код Св. Јована Велика Кикинда (Nagykikinda). Цена је 1 тегла 1 круна ко поручи 6 тегле шаљем франко. Препродавцима дајем рабат велики. Сем тога праве Леманове помаде по упутству самог др. Лемана, тегла 1 К.

1334 1—8

ГЛАВНИ КОМИСИОНАР

за Угарску Хрватску и Славонију, Босну и Херцеговину и т. д.

Српске Манастирске Штампарије у Срем. Карловцима.

Одлуком Саборског Одбора предана су мени у главну комисију сва издања горепоменуте штампарије, као што су **школске и црквене тисканице, школске књиге, писанке** и т. д. — Стога молим славне црквене општине, господу учитеље и свештенике, да од сада изволе наруџбе **директно мени слати,** а никако манастирској штампарији. ::::::

НАЈВЕЋА ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ШКОЛСКИХ КЊИГА И УЧИЛА 1387 4—22

МИЛАНА ИВКОВИЋА

НОВИ САД — (Ujvidék).

На школским књигама дајем :: **највећи рабат!**

Препоручујем своје велико стовариште на мало и велико (en gros) Канцеларијског и концепт папира, оловака, пера, радир гуме, мастила најбоље каквоће, сунђера, писаљака, таблица и све остале приборе за школе и канцеларије. —

Све по јефтинијој цени него игде! - Послуга брза и тачна!

Списак школских књига и учила, школских и црквених тисканица и канцеларијског прибора шаљем бадава! —

Одликован у Лондону са златном медаљом

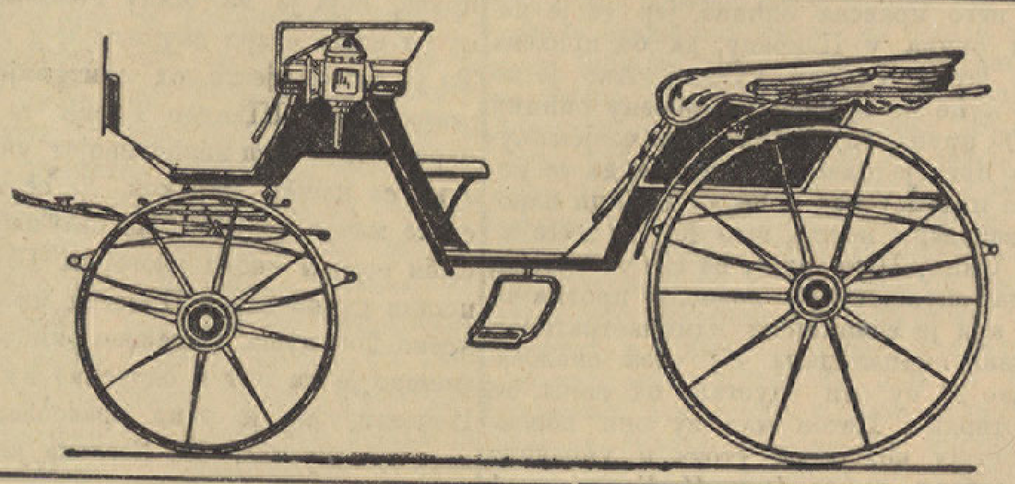

Извоз готових кола за све балканске државе.

Прва јужноугарска фабрика кола

Матије Рајха и Карла Лебхерца

Нови Сад (на лиману у близини железничке станице).

Највеће стовариште најразноврснијих и најмодернијих кола од најједноставнијих до најелегантнијих израда по најјефтинијим ценама. Признати солидан фабрикат. — Илустроване церовнике бадава и франко. Стара кола се најбрижљивије веоправљају или се по жељи примају у промену.

455 10—30

Електрична штампарија дра Ђ. Милетића у Новом Саду.